

Minimální preventivní program

V poslední době se v naší společnosti objevuje stále větší počet dětí, jejichž chování vybočuje z rámce obecně platných pravidel chování. Ukazuje se, že výchova dětí je pro celou řadu rodičů skutečným problémem, který vždy nezvládají. Proto se zvyšuje odpovědnost nás, učitelů a vychovatelů, kteří máme šanci dětem pomoci v jejich orientaci ve světě, naučit je zdravému životnímu stylu, vést je k odpovědnému přístupu k sobě i ostatním. Náš MPP vychází z aktuálních dokumentů MŠMT /všechny vyhlášky a dokumenty k nahlédnutí u metodika prevence/. Současná teorie i praxe prevence rizikového chování je do jisté míry zhruba na stejné úrovni jako boj s infekčními chorobami v polovině 19. století; jsou zde jednotlivé, vzájemně protichůdné teorie a metody. Žádná však nedokáže zatím prokázat dostatečnou účinnost na vědeckém základě. K zaměření pozitivním výsledkům však vede kombinace nejrůznějších preventivních metod; např. propojení preventivních aktivit zaměřených na školy s aktivitami prováděnými v okolních oblastech a komunitách. Důležitou podmínkou je však zaangažování širší populace. Žádnou poruchu ani nemoc se ještě nepodařilo vymýtit pouze prostřednictvím medicíny nebo sociální práce. Pouze prevencí, přijetím různých opatření, ovlivňováním přístupu a chování žáků a širší populace. Je zapotřebí kumulovat diagnostické a prognostické znalosti ve společnosti ve spolupráci s prevencí. Jedině tehdy má prevence smysl. Rámec provádění preventivní práce nelze omezovat jen na tradiční místo pro preventivní aktivity jako jsou vzdělávací instituce, tj. škola, ale i jiná místa – sportovní kluby, spolky, rodina apod. Tam, kde jsou mladí poprvé konfrontováni s cigaretami, alkoholem, asociálním chováním, z dostupné literatury vyplývá, že pouhé předávání informací prostřednictvím veřejných kampaní má malý efekt přinejmenším z hlediska toho, co žáci nakonec stejně dělají. Informace a znalosti povedou ke změně chování pouze tehdy, jsou-li tzv. emočně zakotveny. Proto je třeba hledat neustále nové, doplňující metody. Doplňující v tom smyslu, že podstatným prvkem zůstane poskytování informací, neboť ty jsou základem pro racionální posouzení možnosti změnit vlastní chování. To ale samo o sobě nestačí a je nutné tyto informace spojit s vlastními zájmy, potřebami, pocity. Proto je nutné zaměřit se i na sociální a emoční aspekty žáků.

Základní škola Veronské náměstí v Praze 10 má vypracovanou podrobnou Školní preventivní strategii a s ní Minimální preventivní program. Tento MPP obsahuje 5 základních kroků – 1. charakteristiku školy, 2. analýzu výchozí situace s využitím evaluace z předchozího roku, 3. stanovení dlouhodobých a krátkodobých cílů, 4. vytvoření a

specifikování aktivit pro cílové skupiny, 5. evaluaci vždy na konci školního roku zároveň se zhodnocením. Tato evaluace není pouze nástroj hodnocení vykonané práce, ale slouží zároveň jako jedno ze základních východisek pro plánování preventivně primárních aktivit pro příští rok. Zaměřujeme se vždy na 2 hlediska, a to na kvalitu realizovaných programů - tedy na to, zda bylo dosaženo cíle, díky indikátorům pak rozhodujeme, zda budeme pokračovat v daných aktivitách či nikoliv. Zároveň na kvantitu čili na počet aktivit pro jednotlivé cílové skupiny, vč. rodičů. Výchovná a poradenská činnost je zde zajištěna prací metodičky prevence rizikového chování. Její práce je rozdělena na dvě části, které spolu úzce souvisí. Řešení problémů, konkrétních přestupků v oblasti rizikového chování, vyvození závěrů a především navržení dalšího postupu a strategie. Druhá část práce je zabezpečování smysluplných akcí s cílem minimalizovat výskyt projevů rizikového chování tak, jak jsme prioritně určili (především záškoláctví, agrese, šikana ap). Tato činnost se nám velmi osvědčuje, neboť díky spolupráci s odbornými organizacemi a díky tomu, že projekty na naší škole jsou koncipovány dlouhodobě, napříč ročníky, můžeme okamžitě zareagovat na aktuální problém, který se vyskytne. Naše preventivní strategie rizikového chování je poměrně podrobně zpracována s členěním na oblasti prevence a s rozpracováním od prvního do devátého ročníku. Jednotlivá témata jsou zde cíleně a dle aktuální potřeby zařazována, obměňována, zejména v občanské výchově, rodinné výchově, ale i v ostatních předmětech a také se probírá v rámci volnočasových aktivit dětí mimo výuku, tj. v kroužcích apod. Na pedagogických radách probírá metodička s třídními učiteli současnou situaci.

V hodinách se pedagogové snaží vytvořit uvolněnou atmosféru, v níž se žáci neostýchají prezentovat svoje názory. Používáme rozmanité formy výuky, osvědčuje se nám především práce v kruhu, práce ve skupinách, dramatizace a pantomima, řešení modelových situací. Značná část učiva je zpracovávána pomocí projektů. Vždy 1krát za pololetí uspořádáme projektový den. Kromě toho v průběhu roku probíhají další dílčí projekty. Tato práce se nám velmi daří, stává se již tradicí. Děti jsou vtahovány do tvorby pravidel ve třídě i ve škole.

Vytyčení oblastí rizikového chování

Naše preventivní činnost se orientuje zejména na tyto oblasti:

- a) šikana, vandalismus a další projevy agresivního chování
- b) drogové závislosti, alkohol, cigarety
- c) kriminalita a delikvence

- d) záškoláctví
- e) intolerance – xenofobie, rasismus, antisemitismus
- f) virtuální drogy (PC, TV)
- g) zdravý životní styl
- h) poruchy příjmu potravy
- i) asertivní chování
- j) zvládání stresových situací

V současné době se na naší škole potýkáme především s problematikou šikany. Pomocí dotazníkové metody jsme se snažili postihnout šíři této problematiky na naší škole.

Cíle MPP

Cíle jsou vždy dlouhodobé (tak, aby zohledňovaly všechny oblasti rizikového chování a to nejen na naší škole, ale i obecně. Korespondují se základní strategií školy, což je vytváření zdravého životního stylu, pozitivní klima školy i tříd).

Cíle krátkodobé – jsou konkrétní cíle, aktivity a vycházejí z aktuální situace na škole.

1. Hlavním cílem našeho programu je zvýšit odolnost dětí vůči projevům rizikového chování, vést je k asertivnímu, ale slušnému chování, ke správnému sebehodnocení tak, aby si dokázali klást v životě reálné cíle, naučili se zvládat stresové situace a pomáhali i ostatním.
2. Chceme se zaměřit na postupnou změnu klimatu školy směrem k větší otevřenosti, na vzájemnou spolupráci mezi pedagogickými pracovníky, žáky a jejich rodiči.
3. Důraz klademe na zapojení všech učitelů do realizace programu ve svých hodinách i při neformální komunikaci se žáky, na jejich vzájemnou informovanost o problémech jednotlivých žáků i třídních kolektivů.
4. Naší snahou je využívat možností spolupráce s orgány a organizacemi nad rámec MPP podle aktuální situace.

Cílové skupiny

- žáci
- pedagogičtí pracovníci
- rodiče

Charakteristika školy

Naše škola se nachází na předměstí Prahy a je to typicky sídlištní škola. Zhruba asi 80% dětí je ze sídlišť, zbytek jsou děti, které dojíždí, nebo které se přestěhovaly a ZŠ chtějí dochodit zde. Část dětí je z neúplných či sociálně slabých rodin. Škola se snaží vyjít svým žákům vstříc poměrně širokou nabídkou volnočasových aktivit.

Pravidelně otevíráme tyto kroužky:

Country tance, Aranžování, Keramika, Florbal, Sportovní hry, Výtvarný kroužek, Lukostřelba, Judo

Kromě kroužků je žákům 1x týdně přístupná počítačová učebna, 2x týdně školní knihovna.

Tradice školy a školního prostředí

Naše škola se snaží vytvářet pozitivní vztah ke škole a školnímu prostředí pomocí pravidelně se opakujících akcí – vítání prvňáčků staršími dětmi, předvánočními besídkami a školním bazarem, celoškolní Vánoce ve škole, v červnu pak každoroční akce celé školy Zpívání na schodech za účasti rodičů, závěrečné hodnocení úspěšných žáků naší školy, slavnostní šerpování žáků 9. tříd a zároveň vítání budoucích prvňáčků, dále poslední zvonění pro 9. ročníky.

K výchově dětí významně přispívá nabídka kroužků přímo ve škole a každoroční zprostředkování nabídek různých organizací - jejich katalog je v každé třídě na druhém stupni. S těmito nabídkami bývají seznamováni i rodiče na třídních schůzkách. Snažíme se pomáhat rodičům nabídkou tématických přednášek např. k drogové problematice, ke zdravému životnímu stylu...zatím o ně však není mezi rodiči dostatečný zájem. Zprostředkováváme jim tedy alespoň kontakty, telefonní čísla a adresy organizací, kam se mohou v případě potřeby obrátit. Na škole funguje žakovský parlament, jehož prostřednictvím se snažíme vést děti k zodpovědnosti ke školnímu prostředí, zabýváme se jejich připomínkami a nápady na jeho zlepšení. Tradicí na naší škole je vysoká účast žáků na různých soutěžích a olympiádách, kde dosahují velmi dobrých výsledků.

Analýza současného stavu

V současné době se potýkáme především se záškoláctvím, s náznaky šikany, ničením majetku, řešíme kouření a alkohol. V chování žáků se projevuje agrese, chybí slušné chování.

Pravidelně každý týden je vybírán obsah schránky důvěry, připomínky žáků se řeší podle typu stížnosti vždy s žáky nebo učiteli, kterých se záležitost týká. Každý týden se schází žákovský parlament, na jeho jednání se žáci učí řešit své problémy, přicházejí se svými nápady a připomínkami k provozu školy. Podle potřeby se zástupci parlamentu scházejí i s vedením školy na otevřených schůzkách, kterých se může zúčastnit kterýkoli žák školy a vznést své dotazy a připomínky. Využity budou dotazníky (převážně anonymní), které obsahují všechny základní prvky vztahující se k tomuto problému a postupně během celého školního roku budou analyzovány. Nabídka materiálů přístupných ve škole k jednotlivým okruhům (videokazety, CD, DVD, počítačové programy, knižní publikace) viz MZ kabinetu OV a RV.

Konkrétní cíle programu

1. Pomocí dotazníků, schránky důvěry, školního parlamentu a stálým kontaktem s žáky zjišťovat průběžně situaci na škole a včasnou reakcí minimalizovat výskyt sociálně patologických jevů.
2. Aktivně vyhledávat a řešit problémy se šikanou, záškoláctvím, případně s užíváním návykových látek.
3. Snažit se zapojovat rodiče do dění ve škole, podávat jim dostatek informací, vzdělávat je v oblasti nebezpečí sociálně patologických jevů. Pro rodiče bychom chtěli zavést takzvanou „Rodičovskou univerzitu“, kde bychom jim chtěli nabídnout možnosti různých přednášek a seminářů z oblasti prevence rizikového chování. Jednalo by se o aktuální problémy, které je zajímají s možností přizvání odborníků v dané problematice.
4. Využívat plně všech témat v učebních plánech, které pomáhají k lepší informovanosti žáků a formují jejich hodnotové postoje.
5. Realizovat setkávání se zástupci PČR, MP Praha, masmédií, PPP Jabloňová v Praze 10, sociálním odborem péče o dítě, místním zdravotnickým zařízením a dalšími odborníky formou besed, přednášek a exkurzí.
6. Prohlubovat a zkvalitňovat vědomosti pedagogických pracovníků v oblasti prevence sociálně patologických jevů. Z nabídek zasílaných škole je každoročně připraven plán školení,

seminářů, přednášek, odborných výcviků a dalších aktivit. Pedagogové si sami vybírají podle svého zájmu a potřeb, je jim umožněno navštěvovat i celodenní a několikadenní semináře.

Metody práce

V rámci výuky budou kromě tradičních metod práce využívány také další metody, které se osvědčují nebo teprve zkouší.

Používané metody:

- a) aktivní sociální učení
- b) výklad (příjem informací)
- c) samostatné práce (na bázi řešení úkolů k daným tématům v jednotlivých měsících)
- d) přednášky, besedy
- e) nástěnka
- f) projekty a projektové vyučování
- g) zážitková pedagogika

Zastoupení témat v učebních plánech jednotlivých ročníků

Pro všechny ročníky jsou zpracovány podrobné preventivní programy, které jsou k nahlédnutí v příloze

1. třída: **Asertivní chování**, vlastní bezpečnost - umění říkat NE, vztahy mezi lidmi
2. třída: **Zdravý životní styl** - nenič své chytré tělo, výživa, zdraví fyzické i duševní, volný čas (PČ, TV)
3. třída: **Práva a povinnosti dětí i dospělých**, cizinci mezi námi, vzájemný respekt
4. třída: **Co nás ohrožuje - drogy, alkohol, cigarety**, jak se jim bránit (pasivní kouření) - **Sexuální výchova** - zneužívání dětí (nejen děvčat !)
- Intolerance** - xenofobie, rasismus
5. třída: Trávení volného času (závadové party - **delikvence**, návykové látky - **alkohol, cigarety, virtuální drogy** -Tv, Pč - aktivní přístup – sport, kroužky, umělecké aktivity), **šikana**, osobní bezpečí, **asertivní chování**
6. třída: **Drogové závislosti, vandalismus, záškoláctví, zvládání stresových situací**

7. třída: Rv - **Poruchy příjmu potravy** (anorexie, bulimie), **delikventní chování dětí, kriminalita, nebezpečí předčasného sexu a promiskuity**

8. třída: Ch - **Chemické drogy** a jejich zneužívání, cesta k závislosti. Ov, Rv - **Intolerance, asertivní chování, kriminalita, osobní bezpečí, lidská práva, nebezpečí předčasného sexu a promiskuity**

9. třída: Ov, Rv - **Právní vědomí, Drogy II, Rodinné právo**

Jednorázové akce

1. třída - **Bezpečné chování** - zásady bezpečného chování doma (telefonáty, cizí člověk za dveřmi...), v domě, ve výtahu, při cestě do školy, při kontaktu s cizími lidmi, preventivní zásady chování při kontaktu se psy. (MP Praha)

2. třída - **Dopravní výchova** - chování chodců, cyklistů, činnost dopravních policistů při dohledu nad bezpečností silničního provozu.(Policie ČR)

3. třída - **Nebezpečné nálezy** - střelné zbraně, munice - náboje, granáty, miny - postup v případě nálezu nebezpečného předmětu, činnost pyrotechniků (Policie ČR)

4. třída - **Vlastní bezpečnost** - pravidla bezpečného chování především ve volném čase (Policie ČR)

5. třída - **Sociálně patologické jevy**

Trestná činnost dětí a mládeže – návykové látky, krádeže, vandalismus, šikana (Policie ČR)

6. třída - **Historie Policie ČR**-vývoj bez sborů, příběhy četníků, činnost současná, úkoly policie, prokazování policistů.

Sociálně patologické jevy- šikana

Bezpečné chování (MP Praha)

Návštěva Muzea Policie

Boj proti drogám (TEENCHALLENGE)

7. třída - **Jak si nenechat ublížit** - kontakty s cizími lidmi, jak se nestát obětí trestného činu, trestná odpovědnost nezletilých

Šikana, kriminalita dětí a mládeže, (MP Praha)

J.Klíma: **Kriminalita mládeže**

Boj proti drogám (TEENCHALLENGE)

8. třída - **Sociálně patologické jevy - Drogy II**

Kriminalita dětí a mládeže, šikana (MP Praha)

R. Uzel: **Sexuální osvěta netradičně**

R. John: **Drogy a závislost na nich**

9. třída - Prokazování totožnosti – povinnost držitele OP

Právní vědomí - skupinová práce - získání základních znalostí z oblasti lidských práv, trestního práva a obecných norem lidského chování. (MP Praha)

Sociálně patologické jevy - Drogy II

J. Kroupa: **Terorismus, války, pedofile, dětská pornografie, kriminalita mládeže**

Koordinace preventivních aktivit, spolupráce vyučujících

- a) Představení a schválení MPP všem učitelům, včetně konkrétních aktivit
- b) Představení MPP třídními učiteli během třídních schůzek rodičům
- c) Nalezení spolupracujících subjektů a odborníků
- d) V rámci pracovní doby spolupráce s ostatními pedagogy

Řešení problematického chování žáků

Se školním řádem a sankcemi za jeho porušení jsou žáci seznámeni první den nástupu do školy, rodiče později během první třídní schůzky. Problémy obvykle řeší třídní učitel s žákem a jeho rodiči. Pokud nedojde k nápravě, nebo se jedná o závažnější potíže, probíhá jednání za přítomnosti výchovné poradkyně, preventistky rizikového chování (dříve - SPJ). Osvědčuje se nám jednat s rodiči pokud možno za přítomnosti žáků.

V případech, kdy se ve škole vyskytnou žáci, kteří budou podezřeni ze zneužívání návykových látek, dealerství, šikany apod., bude přistoupeno k následujícím opatřením:

- a) individuální rozhovor se žákem – podle zjištěných informací následuje spolupráce s rodinou, popř. doporučení kontaktu s odborníky
- b) uvědomění školského úřadu (úřad, do jehož kompetence toto spadá)
- c) v případě nezájmu rodičů, kteří jsou o případu informováni, pokud nedojde k nápravě, uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
- d) v případě nutnosti se uskuteční oznámení policii (ohlašovací povinnost)
- e) sankce na úrovni školy: viz. výchovná opatření

Vzdělávání pedagogů

Další vzdělávání pedagogů neustále probíhá formou různých seminářů a školení. Snažíme se zapojovat do všech akcí, které nám budou přínosem při zlepšování klimatu školy. Vycházíme především z nabídek Karlínského Spektra, které poskytuje přednášky, semináře na dané téma, Proprevcentrum, BSD, institut Filia, Prospe apod.

Podali jsme si zároveň grant v rámci prevence rizikového chování zaměřený na proškolení a profesionalizaci všech vyučujících v této oblasti. I když narážíme, bohužel, na problémy finančního charakteru, neboť škola nemá možnost stále posílat vyučující na placené semináře, hledáme jiné možnosti a cesty, jak se vzdělávat. Velmi dobrou podporu máme v této oblasti na MÚ Praha 15 v osobě naší protidrogové koordinátory paní MUDr. L. Venzarové. Vychází nám maximálně vstřícně, a to jak odbornou pomocí, tak seznamováním s novými trendy a postupy v této oblasti.

Doplnění MPP

V současné době probíhá na naší škole projekt „Nenechte se chytit do pastí“, který jsme mohli zrealizovat díky grantu získanému z Magistrátu hl.m.Prahy /v rámci projektu Zdravé město Praha/. Projekt je to dlouhodobý, zaměřený napříč všemi ročníky II. stupně. Z dalších akcí, které jsou zaměřeny na prevenci rizikového chování, je to především spolupráce s Policií ČR, s celou řadou neziskových organizací, které pracují na naší škole již delší dobu, např. BSD – Barevný svět dětí, Česká koalice proti tabáku, semináře Prospe apod.

Letos jsme opět zažádali o dva granty, jsme zapojeni do projektu „Řešení vrstevnických vztahů“ apod. Přesný jmenovitý výčet akcí je součástí tohoto MPP.